

SÖZLÜ TÜRKÇEDE *EVET*'İN GÖRÜNÜMLERİ: SÖZLÜ TÜRKÇE DERLEMİ'NDEN BULGULAR¹

Güner Özcan², Yeşim Aksan³

Mersin Üniversitesi

Öz: Bu çalışmada bir etkileşim belirleyicisi (EB) olarak görev yapan *evet*'in edimbilimsel işlevleri saptanarak konuşma çözümlemesi kapsamında incelenmiştir. Amaç *evet*'in Sözlü Türkçe Derlemi'ndeki görünümüyle belirlenen etkileşimsel özelliklerini ve işlevlerini nicel sonuçlarıyla birlikte edimbilimsel katkıları da göz önünde bulundurularak ortaya çıkarmaktır. Bulgular *evet*'in en çok onaylama işleviyle, ardından fikir birliği, devam ettirme, soruya cevap verme ve konudan sapma/konuyu kapatma işlevleriyle ve çoğunlukla kısa karşılaşmalarda kullanıldığını göstermiştir. Söz konusu işlevlerle *evet*'in konuşma akışını sorunsuzca devam ettirmede ve etkileşimi dengede tutmada etkin olarak kullanıldığı saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: *Etkileşim belirleyicisi, evet, konuşma çözümlemesi, Sözlü Türkçe Derlemi*

¹ Bu çalışma G. Özcan A corpus-driven analysis of *evet* 'yes' and *hi-hı* in Turkish: Evidence From the Spoken Turkish Corpus (2015) (Mersin Üniversitesi) isimli yüksek lisans tezinin bir bölümünden oluşmaktadır.

² Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, gunerpatihann@gmail.com

³ Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, yesim.aksan@gmail.com

Makale gönderim tarihi: 18 Haziran 2017; Kabul tarihi: 25 Eylül 2017

PROPERTIES OF *EVET* ‘YES’ IN SPOKEN TURKISH: EVIDENCE FROM THE SPOKEN TURKISH CORPUS

Abstract: In this study, *evet* which serves as an interactional marker has been analyzed in terms of tool of pragmatics and conversation analysis. The aim of the study is to unfold the interactional features and functions of *evet* in the light of data and the quantitative results from Spoken Turkish Corpus. Findings show that *evet* is used mostly with the approval function and respectively they appear with the agreement, continuation, question-respond and divergence functions and mostly in brief encounters. With the functions in question it is determined that *evet* is effectively used to maintain the flow of conversation and to compensate it.

Key words: *Interactional marker, evet, conversation analysis, Spoken Turkish Corpus*

1. GİRİŞ

Dilbilimde sözlü söylem üzerine yapılan çalışmalarda etkileşim belirleyiciler (EB) (İng. interactive markers) ya da söylem/edimbilimsel belirleyicileri üzerine yapılmış ve yapılmakta olan birçok çalışma görebiliriz (Örn. Aijmer, 2002, Jefferson 1984; Jucker & Smith, 1998; Lee-Goldman, 2011). Bir EB olarak *evet*'in anlambilim ve edimbilimsel işlevleri, söylem içindeki yeri, etkileşimi nasıl belirlediği gibi konular ve diğer dillerdeki karşılıkları Anglo-Sakson alanyazınında önemli bir yer tutmaktadır (örn. McCarthy, 2003; Eggins ve Slade, 1997; O’Keeffe & Adolphs, 2008). Doğal dil kullanımı örneklerini içeren Sözlü Türkçe Derlemi’nden (STD) (Ruhi et al. 2010) elde edilen verilerle yapılan bu çalışmada *evet* EBsinin işlevleri ve etkileşimsel özellikleri, konuşma çözümlemesi ve edimbilim yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Etkileşim üzerindeki önemi göz önünde bulundurularak *evet*'in dağılımlarını incelemek için nicel ve nitel yaklaşımlar birlikte kullanılmış ve aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- *evet*'in STD’de ortaya çıkan işlevleri nelerdir?
- *evet*'in STD’deki işlevlerine, etkileşim içindeki konumlarına ve kullanım alanlarına göre nicel dağılımları nelerdir?
- *evet* etkileşimin sürmesinde nasıl bir rol üstlenmektedir?

Türkçede etkileşim belirleyicileri üzerine yapılan çalışmaların büyük

bir çoğunluğu STD kadar kapsamlı bir derlem üzerinden yürütülmemiştir (Örn. Çubukçu, 2005; Büyükkantarcıoğlu, 2006; Yılmaz, 2004). Son dönemde Ruhi (2013) tarafından editörlüğü yapılan *Türkçede etkileşim belirleyicilerine derlem tabanlı bir bakış* adlı MEUDED özel sayısındaki çalışmalar ilk kez STD temelli yapılmıştır. Bu çalışmada da Türkçede ilk defa derlem-çıkışlı (İng. corpus-driven) yöntemle *evet*'in işlevleri ve dağılımları belirlenmiştir. Söz konusu çalışma ve Ruhi (2013)'deki çalışmalar hem sık ortaya çıkan etkileşim belirleyicilerinin işlevlerinin sınıflandırması açısından hem de iç gözlemden (İng. introspection), sezgiden (İng. intuition) çok derlem yardımıyla günlük dil kullanımı ve algısının görülebileceği bir derlem kullanması açısından önemlidir.

Bu yazı şu şekilde düzenlenmiştir: 2. bölümde alanyazını gözden geçirecek ve konuşma çözümlemesi, söylem belirleyicileri ve etkileşim belirleyicileri konusunda yapılan kimi çalışmalar özetlenecektir. 3. bölümde veri ve yöntem tanıtılacak; STD'den veri elde etme süreci açıklanacaktır. 4. bölüm bulgular ve yorumlara ayrılmıştır.

2. ALANYAZIN

Bu bölümde veri çözümlemede kullanacağımız yaklaşımları ve EB için yapılmış benzer çalışmaları özetlemektedir.

2.1. KONUŞMA ÇÖZÜMLEMESİ

Konuşma çözümlemesi (İng. conversational analysis) genel olarak insanların karşılıklı konuşmalarının, ifadelerinin ve söyleneni algılama yöntemlerinin incelenmesidir. Sacks, Schegloff ve Jefferson (1974) konuşma çözümlemesini günlük yaşamdaki bütün sözlü ve sözsüz davranışları içeren sosyal etkileşim çalışması olarak tanımlamışlardır.

Konuşmada katılımcıların konuşmacı ve dinleyici rollerinin nerede ve nasıl değişmesi gerektiğini bilmesi söz sırası alma (İng. turn-taking) düzenlemesiyle ilgilidir. Sacks, Schegloff ve Jefferson söz sırası alma eylemini, olası sıra geçişi için konum sağlayan sıra oluşturma birimi (İng. turn-constructional units), mevcut konuşmacı tarafından bir sonraki konuşmacıyı belirleyen ya da sonraki konuşmacının kendi kendine seçimi olan teknikler (İng. self-selection techniques) ve olası sıra geçişinin belirli noktalarındaki eylem için oluşturulan seçimler (İng. rule set) olmak üzere üç sınıfa ayırır (1974, ss. 696-735).

Bununla birlikte mevcut söz sırası tamamlanma aşamasına gelmeden konuşmanın herhangi bir noktasında diğer konuşmacı söz sırası alabilir böylece söz kesme ve örtüşme gibi durumlar ortaya çıkabilir (Lerner, 1989, ss. 17). Böyle bir örtüşme konuşmacının konuştuğu konu hakkında olası tamamlama noktasını algılaması sonucu gerçekleşir.

Dizi düzeninin (İng. sequence organization) genel özelliği söz sırası dizilerinin her birinin kendine özgü yapılarının olmasıdır. Örneğin, konuşmacı rica ile başlıyorsa bir sonraki söz bu ricayı kabul ya da ret olacaktır. Konuşmacı iddiada bulunuyorsa bir sonraki söz aynı fikirde olma ya da olmama anlamı taşıyacaktır (Mazeland, 2006, s. 156). Kısaca bütün iki kısımlı dizi türlerinin belirli bir dizi düzeni yani sıralı çift (İng. adjacency pair) görünüşleri vardır. Sıralı çift kuralına göre sıralı çiftin ilk kısmı (İng. first pair part), ilk olası tamamlama noktasında sıralı çiftin ikinci kısmının üretimini gerektirir (Jefferson içinde Sacks, 1992a, s. 96).

Katılımcılar sıralı çift yöntemini iletilen mesajı algıladıklarını göstermek için kullanabilirler. Bunun yanı sıra, sürdürülebilir sosyal yaşamın işbirlikçi bir şekilde sağlanabilmesi için katılımcılar sıralı çiftlerini çok daha geniş ya da daha az belirgin etkileşim eylemlerine uyarlayabilir ve yeniden düzenleyebilirler. Ayrıca etkileşimdeki katılımcılar söz sıralarını bağlamsal olarak kurulmuş sosyal düzenlemelere göre değiştirebilir ve anlamı söylemlerin dizisel mantığına bağlı olarak yorumlayabilirler (Schegloff ve Sacks, 1973, s. 296). Bu bilgiler ışığında özetlersek konuşma çözümlemesi herhangi bir sosyal eylemin konuşma düzenlemeleriyle nasıl ortaya çıktığının çalışılmasıdır.

2.2. ETKİLEŞİM BELİRLEYİCİLERİ

Bir anlam ya da eylem oluşturan etkileşimi gerçekleştirmek için katılımcılar bazı sözel ve sözel olmayan öğeler kullanırlar. Edimsel belirleyiciler (İng. pragmatic markers), yanıtamalar (İng. backchannels) ve bağlaçlar (İng. connectives) gibi öğeler hem konuşmayı hem de sosyal ilişkileri sürdürmek için kullanılır (Ruhi, 2013, s. 1-2).

Bu öğeleri söylem belirleyiciler (İng. discourse marker) olarak tanımlayan Schiffrin'e göre bu belirleyicilerin dizinsel (İng. indexical) işlevleri vardır. Söylem belirleyicileri bağlaçlar, ünlemler ve

sözcükleşmiş sesler gibi dilsel ifadelerle bağlamın özelliklerine dizinsel olarak işaret eder (Schiffrin vd., 2001, s. 57). Aijmer (1996) söylem belirleyicilerini işlevlerine göre mikro yapıyı göstermek için kullanılan metin içi belirleyiciler (İng. local markers) ve bir konudan diğerine geçişi gösterme işleviyle evrensel belirleyiciler (İng. universal markers) olmak üzere iki sınıfa ayırmıştır. Jucker ve Smith (1998) ise, konuşmacının bilgiye tepkisini gösteren alım belirleyicileri (İng. reception markers) ve konuşmacı tarafından iletilen bilgiyi düzenlemek için kullanılan sunum belirleyicileri (İng. presentation markers) olarak iki grupta ele almıştır.

Genel olarak bütün belirleyiciler tutarlılık oluşturma ve etkileşimi destekleme görevi üstlenirler ancak işlevlerini söylem içinde kazanırlar. Bu yüzden farklı söylem türlerinde farklı işlevler kazandıkları söylenebilir (Schiffrin, 1987, s. 73). Örneğin, aynı söylem belirleyicinin birden fazla işlevi olabileceği gibi farklı söylem belirleyicileri de söylem içerisinde aynı boşluğu doldurabilir. Bu işlevler söylemi yapılandırmak, konuşmanın kesilmesini önlemek, yeni bir konuya başlamak, konuyu değiştirmek ya da güçlü bir ifadenin etkisini yumuşatmak olabilir (bkz. Fraser, 1996; Norrick, 2012; Aijmer & Simon-Vanderbergen, 2006).

Bu noktadan yola çıkarak, söylem ya da etkileşim belirleyicileri yapısal bağımsızlık, yapısal esneklik ve anlamdan yoksunluk olmak üzere üç temel özelliğe sahip olmalıdır. Yapısal bağımsızlık, belirleyicinin içerisinde bulunduğu yapısal birimden ayrılabilirliğini; yapısal esneklik belirleyicinin söylem içerisindeki yerinin değişebilirliğini ve anlamdan yoksunluk bulunduğu yapısal birimden çıkarıldığında söylemin yapısal ve anlamsal kabul edilebilirliğini etkilememesini ifade eder. Sonuç olarak etkileşim belirleyicileri sadece yapısal birimin anlamsal ve yapısal görünümünden dolayı değil, ileti oluşturmadaki edimsel görünümünden dolayı da önemlidir, bu yüzden de özellikle iletişim bağlamlarında kullanılırlar (Fraser, 1999, ss. 943-946).

2.3. DERLEM-TEMELLİ BENZER ÇALIŞMALAR

Stubbs (1995, s. 1-33) ve Sinclair (1996, ss. 75-106) tarafından söylemin işlevleriyle ilgili geliştirilen yaklaşımlara göre, tekrarlayan dilsel biçimler arasındaki ilişkiyi ve söylem içerisindeki işlevlerini anlamamızı sağladığı için derlem-temelli (İng. corpus-based) ve derlem-çıkışlı yöntemlerle elde edilen bulgularla çalışılan konuya

ilişkin daha doğru tanımlamalara ulaşılabilir. Derlemler dilin özgün ve tekrarlayan kullanımlarını gösterirken, aynı zamanda dilin uzlaşımsal, bağlamsal ve işlevsel örüntüleriyle ilgili de bilgi verirler (Hoey, et al. 2007, s. 224).

Yeni ve eski bilgiyi işaret etme, katılım derecesi ve değerlendirmeci usa vurumu gibi işlevlerle ilişkilendirilen *evet* gibi EBLerin kullanımıyla hem konuşucunun harekete geçmesi hem de dinleyicinin geri bildirim vermesi sağlanmaktadır. Katılımcıların konuşma akışına olan tepkileriyle ilgili bilgi vermelerinin yanı sıra, konuşma sırası alma veya tutmada işlev belirleyici olarak görev yapan ve konuşmadaki katılımcıların çeşitli niyetlerini gösteren bu tür belirleyicilerin görüldükleri bağlamlara göre farklı kullanımları vardır. McCarthy etkileşimsel sezdirimlere de sahip olan “yes” (evet) ve “no” (hayır)’ın fikir birliği/fikir uyuşmazlığı, algılama ve kapatma gibi işlevlerinin olduğunu saptamıştır (2003, s. 35). Bunun yanı sıra, “yes” ile birlikte görülen sözcüklerin (İng. yes-plus words) onay ve doğrulama işlevlerinden de söz etmektedir. Sacks vd. (1992, s. 9) “mm hm”ın görüldükleri bağlamları inceleyerek konuşmanın sürdürülmesine sağladığı katkı dolayısıyla sürdürme işlevine sahip olduğunu belirtmektedir, aynı işlev bu çalışmadaki *evet* için de saptanmıştır.

Günlük konuşmalardaki söylem yapısı bağlamında Eggins ve Slade (1997, ss. 171-173) “yea”, “yep” ve “yes”i onaylama, doğrulama ve bir karara ulaşma işlevlerine göre sınıflandırmıştır. Söylem ve sosyal düzenlemenin temel görünüşleriyle ilgili Sacks, Schegloff ve Jefferson’dan (1974) esinlenerek bu çalışmada da eş zamanlı konuşmalardan elde edilen gözlemlerle birçok kullanım alanı sınıflandırması yapılmıştır. Bu kullanım alanlarıyla bağlantılı olarak etkileşimsel eylem düzenlenirken ve tamamlanırken katılımcılar soru-yanıt, davet-kabul gibi doğru sıralı çiftleri başlatmak için dizi düzeninde tutarlı iletişimsel diziler kullandıkları gözlenmiştir.

Schiffrin’in (1987) söylem düzenleyici ve tutarlık işlevleri olan söylem belirleyiciler üzerine yaptığı çalışma, sosyal etkileşim sürecinin yanı sıra söylemdeki yapı ve işlevlerin kullanımı ve dağılımı bakımından hem nicel hem de nitel yöntemlerle sürdürülen bu çalışma için önemli bir çerçeve oluşturmuştur. Konuşmayı sürdürmek, dizisel katılımları düzenlemek, tutarlılığı sağlamak için kullanılan söylem belirleyicilerin işlevlerini tanımlayan Schiffrin bu belirleyicilerin

ayrıca bilgisel (İng. informational) ve duygusal (İng. emotive) bakış açılarını da gösterdiğini öne sürmüştür.

3. VERİ VE YÖNTEM

evet'in işlevleri yaklaşık 280.000 sözcük ve 22 saatlik veriden oluşan ve çok-ortamlı (İng. multi-modal) bir derlem olan STD kullanılarak belirlenmiştir. STD Türkçenin tek sözlü derlemi olarak 2008-2013 yıllarında Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden toplanan, yüz yüze ya da çeşitli iletişim araçlarıyla kayıt edilen konuşmaların çeviriyazıya geçirilmiş aynı zamanda da sesli kayıtlarından oluşmaktadır. Derlem konuşma ortamları, konuşucuların yaşları ve cinsiyetleri, meslekleri, yaşadıkları yerler, kaydın nasıl bir ortamda alındığı vb. gibi çok zengin bir üst veri bilgisine sahiptir. STD'nin oluşturulması ve güncel istatistikleri hakkında Güneş Acar (2017) çalışmasına bakılabilir. STD'nin açık erişime sunulmayan, son kontrolleri yapılmış, yayın öncesi verisi üzerinden bu çalışmanın bulgularına ve sonuçlarına ulaşılmıştır. Derlem araçları olarak STD sıklık, bağlam bilgisi, durak ve bürünsel özellikleri bir bütün halinde sunması açısından yararlı olmakla birlikte *evet*'in araştırma sonucunda ayrı ayrı görülemeyebileceği göz önünde bulundurularak veri satır satır da incelenmiştir. Buna ek olarak *evet*'in eşdizimli (İng. collocates) olduğu sözcükleri belirleme için de AntConc (Anthony, 2014) yazılımı kullanılmıştır.

Çalışma derlem-çıkışlı yöntemi benimsenmiştir. Bu yöntemde derlemin kendisi ve veri çalışılan konuyla ilgili denenceleri oluşturmakta kullanılır ve kuramsal bir niteliğe sahiptir. Derlemde belirlenen örüntüler dile ilişkin düzenlilikleri sunar. Böylece var olan bir kuramın çerçevesine bağlı kalmaksızın betimlemeler yapılabilir (Tognini-Bonelli, 2001).

4. BULGULAR VE YORUM

Bu çalışmada söz konusu etkileşim belirleyicisinin çok işlevselliği veriye dayalı olarak incelenmiş ve *evet*'in hangi konumlarda ortaya çıktığı ve hangi işlevlere sahip olduğu belirlenmiştir.

4.1. *EVET*'İN İŞLEVLERİ

Öncelikle *evet*'in işlevlerine ilişkin nicel betimlemeler sunulacak ardından tanımlanan işlevler teker teker değerlendirilecektir. *evet*'in

STD'de bağlamlarına (aile/arkadaş arasındaki konuşmalar, hizmet sunumundaki karşılaşmalar, kısa karşılaşmalar, iş, eğitim, araştırma, yayın) göre incelenmesinden sonra Tablo 1'de gösterilen sayısal dağılıma ulaşılmıştır. Söz konusu sayısal değerler aynı zamanda *evet*'in işlevlerine göre de sınıflandırılmıştır.

Tablo 1. *evet*'in işlevlerine göre dağılımı (n= 280.000)

<i>İşlevler</i>	<i>Evet</i>
Onaylama	552
Devam ettirme	295
Fikir birliği	174
Soru-cevap	115
Konudan sapma - konuyu kapatma	25
<i>Toplam</i>	1161

4.1.1. EVET'İN ETKİLEŞİMDEKİ KONUMLARI

İşlevlerinin yanı sıra, etkileşim belirleyici *evet*'in yapısal konumları saptanan işlevlerine göre değişiklik gösterir mi sorusuna da yanıt aranmıştır. Schiffrin'in yaklaşımına göre bu belirleyiciler yapısal bağımsızlık ve cümle yapısıyla ilişkili olarak görüldüğü konum gibi iki ana özelliğe sahiptir böylece cümle başında, cümle ortasında ve cümle sonunda görülebilir (1987, s. 328). Schiffrin'in yaklaşımıyla bağlantılı olarak *evet* karşılıklı konuşmalarda cümle başında, cümle ortasında ve cümle sonunda kısaca bütün konumlarda görülmüştür. Ancak EBler etkileşim içerisinde çoğunlukla söylenene tepki olarak kullanıldığı için hem konuşucunun hem de dinleyicinin söylemlerine göre ayrı ayrı incelenmiştir. Buna göre Tablo 2 *evet*'in işlev sıklıklarıyla birlikte görüldüğü beş konumu göstermektedir.

Tablo 2. Etkileşim içerisindeki konumlarına göre *evet*'in işlevlerinin dağılımı (n= 280.000)

<i>Etkileşim İçerisindeki Konumları</i>	<i>Evet</i>					<i>Toplam</i>
	<i>Onayl ama</i>	<i>Fikir birliği</i>	<i>Devam ettirme</i>	<i>Cevap verme</i>	<i>Konudan sapma -kapatma</i>	
Örtüşme	213	69	110	16	3	411
Kendinden önce duraklı	157	38	116	60	18	389
Kendinden önce duraksız	147	58	56	36	3	300
Kendinden önce bir	20	4	9	1	1	35

<i>Etkileşim İçerisindeki Konumları</i>	<i>Evet</i>					<i>Toplam</i>
	<i>Onaylama</i>	<i>Fikir birliği</i>	<i>Devam ettirme</i>	<i>Cevap verme</i>	<i>Konudan sapma -kapatma</i>	
saniyeden az duraklı						
Önceki sözceden hemen sonra	15	5	4	2	-	26
<i>Toplam</i>	<i>552</i>	<i>174</i>	<i>295</i>	<i>115</i>	<i>25</i>	<i>1161</i>

Tablo 2'ye baktığımızda, *evet*'in edimbilimsel etkenlere bağlı olarak etkileşim içerisinde herhangi bir yerde görülebileceği söylenebilir. İşlevlerine göre değerlendirildiğinde onaylama işlevinde daha çok örtüşme konumunda, devam ettirme işlevinde daha çok kendinden önce durak olan, fikir birliğinde daha çok örtüşme konumunda, soruya cevap vermede genellikle kendinden önce durak olmayan ve konudan sapma/konuyu kapatma işlevinde genellikle kendinden önce bir durak olduğu belirlenmiştir. Kısaca, *evet*'in işlevleri cümle içindeki konumuna göre farklılık göstermektedir.

4.1.2. DEVAM ETTİRME İŞLEVİ

evet devam ettirme işleviyle çeşitli bağlamlarda görülmektedir. Şekil 1'de sunulan alıntıda aileler arasındaki kültürel bir olay bağlamında memur HAS nikah törenini sürdürmek için bazı sorular sormaktadır. ERK'in cevabını tamamlamadığı uzun bir duraktan sonra ise, HAS *evet*'i soru ezgisiyle kullanarak ERK'in cevabını devam ettirmesini sağlamaktadır.

	15 [00:25.3]	16 [00:27.7]	17 [00:31.6]	18 [00:32.6]	19 [00:33.6]	20 [00:34.5]
ERK000144 [v]	((1.6)) İskele Mahallesi.				Hazar apartmanı.	
ERK000144 [c]						
HAS000143 [v]	ay adresinizi alabilir miyim tam?			((0.7)) evet?		((0.6)) Hazar?
HAS000143 [c]						
MEH000142 [v]						
MEH000142 [c]						
M. 000145 [v]						
M. 000145 [c]						
ELJ000146 [v]			((laughs))			
ELJ000146 [c]						
FER000147 [v]						
FER000147 [c]						
CAN000153 [v]						
CAN000153 [c]						
IND000002 [v]						
IND000002 [c]						
ALL000001 [v]						
ALL000001 [c]						
[nn]			((silence))			
[corr]						

Şekil 1. Uzun bir duraktan sonra devam ettirme işleviyle *evet*

EBler konuşma çözümlemesi çerçevesinde incelendiğinde konuşmacıların çeşitli biçimlerde konuşma sırası alma ya da tutma yolları olduğu görülür. Bu noktada *evet*'in işlevine bakıldığında bağlamlarına göre konuşucular konuşma sırasını almak için belirli bir teknik kullanıyorlar mı sorusu sorulabilir. Şekil 1'de görüleceği gibi devam ettirme işlevine ilişkin olarak konuşucu konuşma sırasını kendi kendini seçme tekniğiyle tutmaktadır. Bununla birlikte bu teknikle devam etmeden önce konuşucunun bir duraktan sonra nefes alıp konuşmasını devam ettirmesi, konuşmaya devam edecek kimsenin olmadığını ve bu yüzden de aynı konuşmacının konuşma sırasını tuttuğunu göstermektedir.

	§ [09:13.9]	156 [09:16.6]
CIN000085 [v]		
CIN000085 [c]		
GOK000133 [v]		
GOK000133 [c]		
SUN000217 [v]		
SUN000217 [c]		
SUN000218 [v]	(inhalēs)) art niyet sezdiğim için • doğru bulmuyorum.	((0.4)) ((inhalēs)) evet. □ Türkiye bu mayınları temizlemekle yükümlü.
SUN000218 [c]		
SUN000219 [v]		
SUN000219 [c]		
END000002 [v]		
END000002 [c]		
ALL000001 [v]		
ALL000001 [c]		
[na]		
[corr]		

Şekil 2. Kendi kendini seçme tekniğiyle devam ettirme işlevinde *evet*

Şekil 2'deki örnek kullanım alanı yayın olan bir radyo programından alınmıştır. SUN Suriye sınırındaki mayınlara yönelik Türkiye'nin tavrıyla ilgili bir konu üzerine yorum yaparken konuşmasının bir kısmında kendi fikirlerini beyan etmekte, katılımcılardan herhangi birinin konuşma sırasını alma teşebbüsünde bulunmaması üzerine uzun bir duraktan sonra nefes aldıktan sonra konuşmasını sürdürmektedir.

4.1.3. SORUYA CEVAP VERME İŞLEVİ

STD'den elde edilen örnekler, *evet*'in işlevlerinin bağlamlarına göre değiştiğini göstermektedir. Örneğin soruya cevap verme işlevinde, yeni bir bilgi elde etmek için kullanılan *ml* soru biçim birimi aşağıdaki örnekte olduğu gibi *evet* cevabını kullanmayı sağlar.

	7 [9.6]	8 [10.8]	9 [11.5]	10 [12.7]	11 [13.8]	12 [14.8]
HAN000255 [v]						
HAN000255 [c]						
PAK000256 [v]		evet.		((coughs))' beyaz.		((0.2)) evet.
PAK000256 [c]						
SHO000257 [v]	((0.5)) uygun bişeyler	mi istiyorsun?	• ne renk ((0.2)) geldiğin?		((0.2)) düz beyaz mı?	
SHO000257 [c]						
IND000002 [v]						
IND000002 [c]						
ALL000001 [v]						
ALL000001 [c]						
[nn]						
[corr]						

Şekil 3. Örtüşme konumunda ve bir duraktan sonra cevap verme işleviyle *evet*

Bu bağlamda, konuşmacı SHO bilmediği bir sorunun cevabını almak için soru sormakta ve HAN *evet* ile olumlu bir cevap vermektedir. Bunun yanı sıra bu gibi etkileşim belirleyicilerle örtüşme konumunda görülen söylemlere *evet* ile cevap verildiğinde bazı durumlarda işlevlerini belirlemek karmaşık olabilir. STD'den alınan örnekteki ilk *evet*, PAK'ın satış danışmanının sorusunu tamamlamasını beklemeden verdiği cevaptır. Örtüşme konumunda görülen *evet*'in yanı sıra aynı örnekteki ikinci *evet*'in işlevi için de soruya cevap niteliğindedir denilebilir. Bununla birlikte kendisinden önce durak vardır. Sıralı çiftin ilk kısmı (SHO: ((0.2)) düz beyaz mı?) eylemi başlatır ve ikinci kısım (PAK: ((0.2)) evet.) da uygun cevabı vererek başlatılan eylemi tamamlar. Burada dikkati çeken bir başka nokta da konuşmacı seçimi tekniğidir. *evet*'in devam ettirme işlevinin aksine cevap verme işlevinde güncel konuşmacı bir sonraki konuşmacıyı seçer.

4.1.4. ONAYLAMA İŞLEVİ

evet'in cevap niteliğindeki işlevlerine ek olarak işaret edilmesi gereken bir başka nokta da konuşucu tarafından iletilen bilgidir. Aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi *evet*'in onaylama işlevinde kullanıldığında iletilen bilgi hem konuşucunun hem de dinleyicinin ortaklaşa sahip oldukları bilgidir.

	175 [04:08.6]	176 [04:12.7]	177 [04:13.6]	178 [04:13.6]	179 [04:14.3]	180 [04:14.3]
BET000074 [v]					evet	ağaçlar
BET000074 [e]					((lengthening))	
YES000076 [v]	((2.3)) yolda gelirken kar vardı. şu Ilgaz tarafında.			((0.1)) çok güzel ama	o ağaçların	o taraf.
YES000076 [e]						
MED000112 [v]						
MED000112 [e]						
SEN000113 [v]						
SEN000113 [e]						
MEL000114 [v]		Ilgaz	evet.			Ilgaz
MEL000114 [e]						
SHO000277 [v]						
SHO000277 [e]						
IND000002 [v]						
IND000002 [e]						
ALL000001 [v]						
ALL000001 [e]						
[m]	((voice in the background))					
[err]						

Şekil 4. Onaylama işleviyle *evet*

Şekil 4'te konuşucular konuşmadaki bütün katılımcılar tarafından bilinen bir yerin doğal güzelliklerinden bahsetmektedir. YES bu yeri tanımlarken, YES'in konuşmasıyla örtüşen MEL, YES'in ifadesinde haklı olduğunu doğrulamaktadır.

Konuşmacılar, çeşitli yöntemlerle *evet*'in onaylama işleviyle kullanılmasını sağlayabilirler. Bunlar arasında derlem verisinde en sık görülen doğrulayıcı bir durumun yorumlanmasını sağlayan *değil mi, öyle mi, doğru mu* gibi soru eklentilerinin (İng. tag question) kullanılmasıdır. Göksel ve Kerslake'in tanımladığı gibi bu eklentiler iletilmek istenen bilgiye eklenerek ifadenin doğruluğuna ulaşmak amaçlanır (2005, s. 252).

	1 [35:37.9]	1203 [35:38.2]	1204 [35:41.4]	1205 [35:41.9]
IBR000115 [v]				
IBR000115 [c]				
MEH000116 [v]		şimdi Zeynep Erbay demişim Mehmet Bircan'la evlendi demişim doğru mu?		
MEH000116 [c]				
MUS000117 [v]			evet doğru	((0.3)) ((XXX)) o
MUS000117 [c]				
XFED00118 [v]				
XFED00118 [c]				
IND000002 [v]	((XX))			
IND000002 [c]				
ALLO00001 [v]				
ALLO00001 [c]				
[nn]				
[corr]				

Şekil 5. *doğru mu*'dan sonra onaylama işleviyle *evet*

Şekil 5'te sıralı çiftin ilk kısmının bir parçası olarak doğrulama isteği söylemin bittiğini işaret etmek için kullanılır. Akrabalar arasında geçen bu konuşmada MEH ortak tanıdıklarıyla ilgili olaylardan bahsetmektedir. *doğru mu*'nun bitmişlik belirten *mlş*'tan sonra kullanılması durumunda bu konudan daha önce de bahsedildiği ve MUS'tan da bunun onayını beklediği anlaşılabilir. Bu bağlamda göze çarpan nokta MUS'un onaylamasının MEH'in bir önceki söyleminde kullandığı *doğru mu* tarafından tetiklenmesidir.

Onaylama sağlamak amaçlı tercih edilen bir diğer yöntem de *tamam mı*'nın kullanılmasıdır. *tamam mı*'nın edimsel işlevi için Ruhi'nin *tamam*'ı hitap edilen kişinin bakış açısıyla uyuma olup olmadığını sorgulayan bir EB olarak tanımladığı *tamam*'ın işlevleri çalışmasına bakılabilir (2013, ss. 11-12).

	1220 [29:35.3]	1221 [29:39.1]	1222 [29:40.4]	1223 [29:41.3]	1224 [29:41.3]	1225 [29:41.8]
OZG000105 [v]						
OZG000105 [c]						
SIN000690 [v]	((1.8)) şimdi bu badanada önce tavanlar yapılır.		((0.3)) tamam mı?		((0.1)) ben de bilmiyorum	
SIN000690 [c]	((loudly))					
SEM000691 [v]						
SEM000691 [c]						
MUS000122 [v]		((0.8)) ha-ha'	ha	a' □	evet.	
MUS000122 [c]						
IND000002 [v]						
IND000002 [c]						
ALLO00001 [v]						
ALLO00001 [c]						
[nn]						
[corr]						

Şekil 6. *tamam mı*'dan sonra onaylama işleviyle *evet*

Şekil 6'da SIN badanayla ilgili bazı bilgiler vermekte ve MUS konuşmaya olan dikkatini *ha-ha* ile ifade etmektedir. Bundan sonraki kısımda ise, SIN *tamam mı* sorusunu karşısındakinin algısını ve onayını kontrol etmek için kullanmaktadır. Ruhi (2013)'ün saptamasına dayanarak *tamam mı*'nın *evet*'in onaylama işleviyle kullanılması gerektiği söylenebilir.

Önceki ya da sonraki söylemin önermesel içeriğine dayanarak, ünlemler de dinleyiciden onay bekleme işleviyle iletişimsel bir niyet gösterirler (Gonzalez, 2004, s. 79). Şekil 7'de de görüldüğü gibi *yapma ya* gibi duygu belirten ünlemler aynı zamanda olumlu olarak ikili bir bilgi alışverişinin değerlendirildiğini göstermektedir.

	179 [04:36.3]	180 [04:37.0]	181 [04:38.0]	182 [04:39.1]
OZG000105 [v]				
OZG000105 [c]				
SIN000690 [v]		((0.3)) ha? □ yapma ya!		((2.3)) (vallah iyiymiş).
SIN000690 [c]		((loudly))		((softly, change in tone of voice))
SEM000691 [v]				
SEM000691 [c]				
MUS000122 [v]	((0.1)) bura da oynuyor.		((0.5)) evet evet.	
MUS000122 [c]				
IND000002 [v]				
IND000002 [c]				
ALL000001 [v]				
ALL000001 [c]				
[m]				
[cor]				

Şekil 7. Bir ünlemden (*yapma ya!*) sonra onaylama işleviyle *evet*

Bu alıntıda dinleyici olarak SIN *yapma ya*'yı konuşmacıdan önceki söylemiyle ilgili doğrulama beklediği için kullanmış ve MUS cevaben önceki konuşmasının doğruluğunu *evet* ile ifade etmiştir.

4.1.5. FİKİR BİRLİĞİ İŞLEVI

Etkileşim boyunca konuşmacılar genellikle karşılıklı fikir birliğini açıkça gösteren işaretler ararlar ve dinleyiciler bunu bazı etkileşimsel belirleyicileri ya da yanıt-samaları kullanarak geribildirim vermekle sağlarlar. Adolphs ve Carter aynı işlevi İngilizcedeki “yeah” için belirtmiş ve bu belirleyicinin dinleyici tarafından fark edilmesi beklenen ve fikir birliğini gösteren bir dayanışma aracı olduğunu söylemişlerdir. (2013, s. 92).

Bir önceki konuşmacının söylemi belli görüşlere dayalı sözcükleri ya

da değerlendirmeleri içeren yargılara sahiptir ki bu da bize katılma ve onaylama arasındaki farkı gösterir. O'Keeffe, Clancy ve Adolphs önerilerin ve görüşlerin farklı fikir birliği derecelerine sahip olduğunu belirtmişlerdir (2011, s. 126). Bu çalışmadaki verilerin de gösterdiği gibi *evet kesinlikle*, *tabi*, *belki* ve *olabilir* gibi sözcüklerle birlikte görüldüğünde fikir birliği temelinde derecelendirilebilir (bkz. Tablo 3).

Tablo 3. Fikir birliğinin dereceleri

Katılma dereceleri	
Derecesiz	evet
Vurgulu	kesinlikle evet evet kesinlikle evet evet. tabi evet.
Vurgusuz	olabilir evet belki (de) evet

Aşağıdaki alıntıda YEL ve AHM arasında karşılıklı fikir birliği görülmekle birlikte bu fikir birliğinin hangi konu üzerinde sağlandığını incelemek için bağlama gitmek gereklidir.

	479 [10:47.6]	480 [10:48.9]	481 [10:50.1]	482 [10:51.8]
YEL000228 [v]	çünkü daha özel hissediyor	o • insanlar ken	dini. □ ee kendileri de müda	hale ettiklerinde ve
YEL000228 [c]				
CUS000236 [v]				
CUS000236 [c]				
OKA000237 [v]				
OKA000237 [c]				
HAK000234 [v]				
HAK000234 [c]				
AHM000235 [v]		evet. ((0.2)) kesinlikle.		bi de şey var.
AHM000235 [c]		((softly))		
IND000002 [v]				
IND000002 [c]				
ALL000001 [v]				
ALL000001 [c]				
[nn]				
[corr]				

Şekil 8. Vurgulu bir fikir birliği olarak *evet kesinlikle*

Bu alıntının bağlamı dikkate alındığında mağaza sahibi AHM ürünlerini tanıtırken insanların genellikle kendilerinden bir şeyler ekledikleri aksesuarları tercih ettiklerini ve böylece kendilerini daha özel hissettiklerini söylemektedir. Bu noktada YEL kendi görüşünü açıkça göstermekte ve AHM'nin söylediğini bir ikili birim olan *evet*

kesinlikle'yi kullanarak desteklemektedir.

4.1.6. KONUDAN SAPMA İŞLEVİ

Dinleyicilerin konu değişimine ya da söylemdeki herhangi bir konuyu kapatmasına işaret eden bazı durumlar olabilir. Bu durumlar konudan sapma işlevi olarak değerlendirilip STD verisinde diğer işlevler kadar sık rastlanmasa da kimi görünüşleri incelenmiştir. Şekil 9'da SUK, ALI ve ISI projeleri hakkında konuşurlarken, uzun bir duraklamadan sonra SUK konuşmasına *evet* ile başlamaktadır. Bu bağlamda SUK konuşmasına başka bir konuyla devam ettiği için *evet*'in konudan sapma ya da konuyu kapatma işlevinden söz edilebilir.

	938 [27:27]	939 [27:27.6]	940 [27:27.2]	941 [27:29.2]	942 [27:30.4]
ALI000148 [v]		tamam.		hi-hi'	
ALI000148 [e]					
ISI000149 [v]			hi-hi'		
ISI000149 [e]					
SUK000057 [v]	e-mail geliyor.	((0.4)) oldu mu?		((0.7)) evet.	((0.3)) böyle sık olmayan bir çantanın içerisinde.
SUK000057 [e]					
ARZ000150 [v]					
ARZ000150 [e]					
CET000151 [v]					
CET000151 [e]					
IND000002 [v]					
IND000002 [e]					
ALL000001 [v]					
ALL000001 [e]					
[un]					
[corr]					

Şekil 9. Uzun bir duraklamadan sonra konudan sapma işleviyle *evet*

4.2. *EVET*'İN KULLANIM ALANLARINA GÖRE İNCELENMESİ

Sosyal etkenler belirli bir dilsel topluluk içerisindeki çeşitli konuşucu gruplarının dil kullanımını etkilemektedir. Toplumdilbilimsel çalışmalar büyük oranda yaş, cinsiyet, sosyal sınıf ve etnik köken gibi değişkenler açısından dil kullanımındaki farklılar üzerine odaklanmaktadır. Çalışmamızda konuşmanın sosyal bir etkileşim süreci olduğu göz önünde bulundurularak *evet* görüldüğü etkileşimsel kullanım alanlarına göre de incelenmiştir. *evet*'in görüldüğü bütün kullanım alanları (kısa karşılaşmalar, hizmet sunumundaki karşılaşmalar, aile/arkadaş arasındaki konuşmalar, eğitim, iş, araştırma ve yayın) incelenmiştir. Bu belirleyicinin etkileşimsel ihtiyaçları

karşıladığı, sosyal ilişkiler kurulurken ve pekiştirilirken farklı işlevler üstlendiği saptanmıştır. Başka bir deyişle konuşucular *evet*'i konuşma sırası almak veya tutmak için stratejik yöntemler olarak kullanmaktadırlar.

Konuyla ilgili nicel sonuçlar şu şekilde elde edilmiştir: *evet*'in ham sıklığı bağımlı dizin satırlarında belirlenen örnekleri sayarak ve bu sıklıklarının normalleştirilmesiyle saptanmıştır. Alt-derlemlerdeki sözcük sayıları birbirinden farklı olduğundan bu derlemler arasında bir karşılaştırma yapabilmek için *evet*'in bir milyon sözcükteki sıklığı⁴ hesaplanarak ham sıklıklar normalleştirilmiş ve Tablo 4'de görülen sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 4. *evet*'in alt-derlemlere göre dağılımı

Alt-derlemler	Evet	
	Ham sıklık	Normalleştirilmiş sıklık
Kısa karşılaşmalar	60	21,834
Hizmet sunumundaki karşılaşmalar	127	7,731
Eğitim	247	7,528
Aile/arkadaş arasındaki konuşmalar	440	6,619
İş	61	4,979
Araştırma	35	8,202
Yayın	190	11

Yukarıdaki tabloda göze çarpan ilk nokta bütün alt-derlemlerde *evet*'in sıklığının aynı yönde düşmesidir. İkinci nokta ise, ham sıklıkta kullanım alanlarına göre yüksek sayıda görünen *evet*'in normalleştirilmiş sıklığı hesaplandığında bu alanlarda açık farkla en düşük sayısal değerlerle görülmüş olmasıdır. *evet* ham sıklık sonucuna göre 440 kere en fazla aile ve arkadaş arasındaki konuşma alanında görülürken, normalleştirilmiş sıklık sonucu 21,834 kere en fazla kısa karşılaşma kullanım alanında görülmektedir.

5. SONUÇ

Sosyal yaşama katkısı bulunan EBler konuşma akışını sorunsuzca devam ettirirler ve farklı işlevlerle etkileşimi dengede tutarlar. Bu çalışmada Türkçede *evet* EBsi incelenmiş, konuşma çözümlemesi çerçevesinde bağlamı da dikkate alarak derlem-çıkışlı bir yöntemle

⁴ 1 milyonda normalleştirilmiş sıklık = ham sıklık / sözcük sayısı x 1.000.000 (Biber, 2006, s. 35; Hoffman, Evert, Smith, Lee & Prytz, 2008, ss. 69-76).

evet'in işlevleri, konumları, kullanım alanları betimlenmiştir. Bu işlevler, belirleyicinin cümle içerisindeki konumlarına ve kullanım alanlarına göre değişip değişmediğini STD yardımıyla AntConc'dan alınan sıklık sonuçları da göz önünde bulundurularak irdelenmiştir.

Sözlü iletişimde *evet* en fazla kişilerarası bağlamda ve yapısal sınıflandırmada onaylama işleviyle görülürken, nicel sonuçlar bu belirleyicinin aynı zamanda fikir birliği, devam ettirme, cevap verme ve konuyu kapatma işlevlerine de sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca, *evet*'in işlevlerinin cümle içerisindeki konumuna göre değiştiği de saptanmıştır.

EBlerin yapısal olarak sabit bir konumu olmadığı bilgisinden yola çıkarak *evet* için STD'den alınan örnekler kapsamında konuşma başında, ortasında ve sonunda kullanıldığı gözlenmiştir. Çoğunlukla *evet* konuşma başında görülmektedir. Bununla birlikte *evet*'in kullanımı kısa karşılaşmalar, hizmet sunumu sırasındaki karşılaşmalar, aile/arkadaş arasındaki konuşmalar, yayın, iş, eğitim ve araştırma gibi alanlarda da değişiklik göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, *evet* bir EB olarak kişilerarası ilişkinin kurulmasında ve sosyal algının oluşturulmasında önemli bir yer tutar. Bağlantıları oluşturmak için stratejik bir araç olarak *evet* konuşucular tarafından sosyal ilişkileri oluşturmak ve devam ettirmek için kullanılmaktadır.

Bundan sonraki çalışmalarda *evet*'in eşdizimli olduğu çok-sözcüklü birimlerle (İng. multi-word units) birlikteliğini incelemek; bir yanıtama ögesi olan *hı-hı* ve *evet*'in işlevlerini karşılaştırmak; bir başka EB olarak *tamam* ile *evet*'in birlikteliğini irdelemek sözlü Türkçe için ilginç sonuçları olacak araştırma konularıdır.

KISALTMALAR

((...))	Kendinden önce duraklı
•	0.1'den kısa duraklamalar
∩	Bağlama işareti (önceki sözcüden hemen sonra)
(XXX)	Anlaşılmayan sözcük ya da sözler

KAYNAKÇA

- Acar, G. (2017). Güncel haliyle sözlü türkçe derlemi: Teknik ve istatistiksel bir analiz. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi*, 14.
- Adolphs, S. and Carter, R. (2013). *Spoken corpus linguistics: From monomodal to multimodal*. New York: Routledge.
- Aijmer, K. (1996). *Conversational routines in English: Convention and creativity*. London: Longman.
- Aijmer, K. (2002). *English discourse particles: Evidence from a corpus*. Amsterdam: John Benjamins.
- Aijmer, K. & Simon-Vandenberg, A.M. (2004). A model and a methodology for the study of pragmatic markers: The semantic field of expectation. *Journal of Pragmatics*, 36, 1781-1805.
- Anthony, L. (2014). AntConc (Version 3.4.3.0) [Computer Software]. Tokyo, Japan: Waseda University.
- Biber, D. (2006). *University language: A corpus-based study of spoken and written registers*. Amsterdam: John Benjamins.
- Büyükkantarçioğlu, N. (2006). An analysis of Turkish interjections in the context of reactive idea framing. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 23:1, 19-32.
- Çubukçu, H. (2005). Karşılıklı konuşmada destekleyici geri bildirim. XVIII. Dilbilim Kurultayı Bildirileri. Ankara, 289-304.
- Eggs, S. & Slade, D. (1997). *Analyzing casual conversation*. London: Equinox.
- Foster, M. E. & Oberlander, J. (2007). Corpus-based generation of head and eyebrow motion for an embodied conversational agent. *Proceedings of the International Language Resources and Evaluation Conference 41: 3/4*, 305-323.
- Fraser, B. (1996). Pragmatic markers. *Pragmatics*, 6, 167-190.
- Fraser, B. (1999). What are discourse markers? *Journal of Pragmatics* 31, 931-952.
- Gonzalez, M. (2004). *Pragmatic markers in oral narrative*. Amsterdam: John Benjamins.
- Göksel, A. & Kerslake, C. (2005). *Turkish: A comprehensive grammar*. London: Routledge.
- Hoey, M., Mahlberg, M., Stubbs, M. & Teubert, W. (2007). *Text, discourse ad corpora: Theory and analysis*. London: Continuum.
- Hoffman, S., Evert, S., Smith, N., Lee, D., and Prytz, Y.B. (2008). *Corpus linguistics with BNCweb - A practical guide*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Jefferson, G. (1984). Notes on a systematic deployment of the acknowledgement tokens 'yeah' and 'mmhm'. *Papers in Linguistics*, 17, 197-216.
- Jucker, A. H. & Smith, S. W. (1998). *And people just you know like 'wow'* Discourse markers as Negotiating Strategies. In A. H. Jucker & Y. Ziv (eds.), *Discourse Markers: Description and Theory*, (171-201). Amsterdam: John Benjamins
- Lee-Goldman, R. (2011). *No* as a discourse marker. *Journal of Pragmatics*, 43, 2627-2649.
- Lerner, G. H. (1989). Notes on overlap management in conversation: the case of delayed completion. *Western Journal of Speech Communication*, 53, 167-177.
- Lerner, G. H. (2004). *Conversation analysis*. Amsterdam: John Benjamins.
- Mazeland, H. (2006). Conversation analysis. *Encyclopedia of language and linguistics*, 3, 153-162.
- McCarthy, M. (2003). Talking back: "small" interactional response tokens in everyday conversation. *Research on Language and Social Interaction*, 36, 33-63.
- Norrick, N. R. (2012). Listening practices in English conversation: The responses

- responses elicit. *Journal of Pragmatics*, 44, 566-576.
- O'Keeffe, A. & Adolphs, S. (2008). Using a corpus to look at variational pragmatics: Response tokens in British and Irish discourse. Schneider, K. P. & Barron, A. (Eds.). In *Variational pragmatics*, (pp. 69-98). Amsterdam: John Benjamins.
- O'Keeffe, A., Clancy, B. & Adolphs, S. (2011). *Introducing pragmatics in use*. London: Routledge.
- Ruhi, Ş., Eröz-Tuğa, B., Hatipoğlu, Ç., Işık-Güler, H., Acar, M. G. C., Eryılmaz, K., Can, H., Karakaş, Ö., Çokal Karadaş, D., (2010). Sustaining a corpus for spoken Turkish discourse: Accessibility and corpus management issues. *Language Resources: From Storyboard to Sustainability and LR Lifecycle Management*, LREC May 17-24, 2010, Malta, 44-48. <http://lrecconf.org/proceedings/lrec2010/workshops/W20.pdf#page=52>
- Ruhi, Ş. (2013). Interactional markers in Turkish: A corpus-based perspective. *Journal of Linguistics and Literature* 10:2, 1-7.
- Ruhi, Ş. (2013). The interactional functions of tamam in spoken Turkish. *Journal of Linguistics and Literature* 10:2, 9-37.
- Sacks, H., Schegloff, E. A., & Jefferson, G. (1974). A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. *Language* 50, 696-735.
- Sacks, H. (1992a). *Lectures on Conversation*, vol: I, (Ed.). Gail Jefferson, introduction by Emanuel A. Schegloff. Oxford: Blackwell.
- Sacks, H. (1992b). *Lectures on Conversation*, vol. II, (Ed.). Gail Jefferson, introduction by Emanuel A. Schegloff. Oxford: Blackwell.
- Schegloff, E. A. and Sacks, H. (1973). Opening Up Closings. *Semiotica* 8: 289-327.
- Schiffrin, D. (1987). *Discourse markers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schiffrin, D., Tannen, D. and Hamilton, H. E. (Eds.) (2001). *The handbook of discourse analysis*. Oxford: Blackwell.
- Sinclair, J. M. (1996). The search for the units of meaning. *Textus* 9 (1), 75-106.
- Stenström, A. B. (1994). *An introduction to spoken interaction*. New York: Longman.
- Stubbs, M. (1995). Collocations and semantic profiles: On the cause of the trouble with quantitative methods. *Functions of Language* 2(1): 1-33.
- Tognini-Bonelli, E. (2001). *Corpus linguistics at work*. Amsterdam: John Benjamins.
- Yılmaz, E. (2004). *A pragmatic analysis of Turkish discourse particles: Yani, işte and şey* (Unpublished doctoral dissertation). METU, Ankara.